

JAK NAUCZYĆ DZIECKO SAMODZIELNOŚCI

PSP im. Batalionu „Zośka” w Celestynowie
2018/2019
opr.: zespół specjalistów szkolnych
na potrzeby projektu edukacyjnego „Wiem, rozumiem, potrafię”

IV KLASA – PROBLEM WSZYSTKICH RODZICÓW

Dlaczego IV klasa jest dużym problemem zarówno dla rodziców jak i dla dziecka? W IV klasie zmienia się system nauczania – od ucznia zaczyna się wymagać umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy i większej niezależności. Dodatkowo kończy się etap nauczania zintegrowanego i pojawiają się nowe przedmioty. Jeśli dziecko nie potrafi samo rozwiązywać zadań lub skupić się na czytaniu podręcznika, mogą się u niego pojawić problemy z nauką. Problem dodatkowo może nasilać wcześniejszy wiek rozpoczęcia edukacji dziecka, ponieważ nie każde dziecko w okresie nauki w klasach I-III zdąża nabyć tę umiejętność, co jest związane także z naturalnym procesem rozwoju. Nie mniej nie jest to jednak niemożliwe do wypracowania, potrzeba jednak dużej pracy rodzica z dzieckiem w domu.

POSTAWY RODZICIELSKIE SPRZYJAJĄCE ROZWOJOWI SAMODZIELNOŚCI DZIECKA

Rodzice wychowują swoje dzieci według wyznaczonych przez siebie zasad, stosują określone metody wychowawcze w celu ukształtowania dziecka w jak najlepszy ich zdaniem sposób. Jakich błędów w wychowywaniu się wystrzegać? Należy unikać stawiania wygórowanych oczekiwań w stosunku do dziecka, np. oczekiwanie samych piątek, jeśli dziecko ma trudności w nauce, lub oczekiwanie bezbłędnego wykonywania obowiązków domowych, ciągłe krytykowanie, czy angażowanie się w czynności nie będące typowymi obowiązkami dziecka – np. palenie w piecu, czy zajmowanie się młodszym rodzeństwem. Bardzo istotną rzeczą, szczególnie w budowaniu samodzielności dziecka jest nie otaczanie go nadmierną opieką. Co to znaczy? Jeśli Państwa dziecko wraca do domu z płaczem i skarży się, że ktoś nazwał go w nieodpowiedni sposób, jakie działania należy podjąć w pierwszej kolejności? Nauczyć dziecko reagowania w takiej sytuacji, dopiero później interweniujecie Państwo sami, dlaczego? Ponieważ w taki sposób wyzbawiacie Państwo dziecko możliwości nauczenia się reagowania w takich sytuacjach oraz tego, że w sytuacji zagrożenia wyręczycie je działaniem. W konsekwencji prowadzić to może do poczucia całkowitego braku umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach oraz do braku umiejętności podejmowania jakichkolwiek decyzji, a to właśnie warunkuje do prawidłowego rozwoju emocjonalnego. Jak więc podchodzić do dziecka, aby jego społeczno-emocjonalny rozwój przebiegał prawidłowo? Akceptować je takim jakie jest, wymagać od niego rzeczy możliwych do zrealizowania, dawać swobodę wyboru oraz możliwość doświadczenia porażki, uznanie jego prawa prywatności, pozytywne wzmocnienie drobnych sukcesów, wspieranie oraz najważniejsze rozsądne stawianie **wymagań** (np. sprzątanie swojego pokoju, pomoc w obowiązkach domowych).

WDRAŻANIE DO SAMODZIELNOŚCI SZKOLNEJ W DOMU

Państwa zadaniem jest wspierać dziecko i mobilizować do nauki, ale nie stać nad nim i poprawiać za każdym razem, gdy zrobi błąd. Nauka samodzielnego odrabiania lekcji i przyswajania wiedzy musi odbywać się stopniowo. Jeśli do tej pory odrabiali Państwo z dzieckiem prace domowe, poinformujcie je, że są to zadania, które powinien wykonywać samodzielnie, a Wy możecie mu tylko wytłumaczyć, jeśli czegoś nie rozumie lub sprawdzić efekt końcowy. Będzie to pierwszy krok z Państwa strony pomagający Waszemu dziecku stać się bardziej samodzielnym.

OD CZEGO ZACZAĆ?

Jeśli do tej pory Państwa dziecko odrabiało lekcje wyłącznie przy wsparciu rodzica – rozpocznijcie samodzielną naukę od przedmiotów bardziej przez niego lubianych, z którymi lepiej sobie radzi. Gdy samodzielne rozwiązywanie zadań z matematyki nie będzie już dla niego problemem, przejdźcie do tych przedmiotów, które idą dziecku gorzej.

ZASADY SAMODZIELNEJ PRACY

1. Wyznaczenie czasu pracy – jeśli dziecko lubi ociążać się z odrabianiem lekcji, w czasie pracy zajmuje się milionem innych rzeczy, wyznaczcie Państwo czas, w jakim ma skończyć zadanie, aby oczekiwać nagrody
2. Przed zostawieniem dziecka z zadaniem należy upewnić się, iż dobrze zrozumiało zagadnienie.
3. Pozytywne nagradzanie samodzielną pracy – po każdym skończonym zadaniu (patrz: broszura na temat motywowania dziecka do pracy)
4. Pozostawienie dziecka samego, by wykonał zadanie, następnie sprawdzenie, czy zrobiło je poprawnie.
5. Nie krzyczcie, jeśli coś mu nie wychodzi, nie narzucajcie własnego zdania (na przykład podczas pisania wypracowań), za to nagradzajcie wszelkie przejawy samodzielności i entuzjazmu (formą nagrody jest również pochwała, czy zwolnienie z jakiegoś obowiązku)

SAMODZIELNA NAUKA PRZED SPRAWDZIANEM

Odrabianie prac domowych to jedno, a samodzielne powtarzanie materiału ze szkoły – drugie. Tutaj musicie wspólnie z dzieckiem opracować najlepszy system. Obecnie większość podręczników na końcu każdego rozdziału ma pytania dotyczące materiału lub zadania do wykonania. Możesz poprosić dziecko, by w skupieniu przeczytało dany rozdział, a potem przepytać je z jego zrozumienia. Jeśli dziecko ma problem z przedmiotami ścisłymi, spróbuj wytłumaczyć mu zagadnienia, których nie rozumie, a następnie poproś, by samodzielnie rozwiązało kilka zadań. Sprawdź, czy wykonało je poprawnie i, jeśli nadal czegoś nie rozumie, tłumacz do skutku.

Nauczenie dziecka samodzielnej nauki to trudna i żmudna praca, ale zawsze się opłaca. Nawet jeśli przez to oceny będą niższe niż w czasach, gdy uczyliście się wspólnie, nie jest to powodem do niepokoju. Najważniejszy jest tu przecież efekt końcowy – a naszym wspólnym celem jest to, by dziecko potrafiło sobie poradzić w szkole, by stało się samodzielne i potrafiło samodzielnie zdobywać wiedzę.